(නැණ පහන)

හංස සංදේශය විචාරය

01. හංස සන්දේශ කවියා ශබ්ද රසය මෙන්ම අර්ථ රසය ද මැනවින් යොදාගෙන ඇති ආකාරය නියමිත පද්‍ය ඇසුරින් පැහැදිලි කරන්න.

සිංහල සාහිත්‍යයේ ස්වර්ණමය යුගය ලෙසින් සැලකෙන කෝට්ටේ යුගයේ විරචිත විශිෂ්ට සන්දේශ කාව්‍යයක් ලෙස හංස සන්දේශයේ නම ඉතිහාසයේ ලියවී තිබේ. මෙය විදාගම මෛත්‍රීය හාහිමියන් විසින් රචනා කර ඇතැයි සැලකේ. හංසයෙකු දූත මෙහෙවර සඳහා යොදාගෙන කෝට්ටේ සිට කැරගල වනරතන හිමියන් වෙත යැවෙන පණිවිඩයක් මෙහි ග්‍රන්ථ නිමිත්ත වේ. කෝට්ටේ සිට කැරගල දක්වා යන ගමනේ දී වැනුම් 14 ක් අපට හමුවේ. ඒවා අතරින් වර්ණනයට ලක් කරන ලද කැරගල ගම්පියස ශබ්ද රසයෙන් හා අර්ථ රසයෙන් අනූනව ප්‍රතීයමාන කළ ආකාරය කවියාගේ ප්‍රතිභාපූර්ණ කවිත්වය මනාවට හෙළි කරයි.

" සාර පලය අඹ දඹ රඹ ද   වල්පිට
මීර ජලය ඇළ දොළ කඳු පිටින්   බට
හැර ලොලය වඩවන දුටු දනන්   හට
කැර ගලය වැජැඹෙයි මේ ලෙසින්   සිට"

කැරගල ගම් පියසෙහි ස්වභාවය කාව්‍යාත්මකව චිත්‍රණය කරන කවියා ඒ කෙබඳු ආකාරදැයි පූර්වෝක්ත කවියෙන් පහදා දෙයි. සාරවත් අඹ, ජම්බු, කෙසෙල් ආදී ඵලවලින් ගහණ වූ කැලෑ රොදවල් වලින් ද මිහිරි පිරිසිදු ජලය ගලා බස්නා දිය දහරාවන් වලින්ද යුතු කැරගල ගම් පියස දුටුවන්ගේ ආශාව වැඩි කර ලමින්ද විරාජමානව සිටින ආකාරය කතුවරයා ඉදිරිපත් කරයි. අත්හැරිය යුතු එකදු වචනයක් වත් නොමැති මනාව පබැඳුණු මේ කවියේ ශබ්ද රසයෙන් පූර්ණය. එමෙන්ම මුල. මැද. අග යන ස්ථාන තුනක එළිවැට පුරැකීමෙන් ද. අනුප්‍රාසවත් අක්ෂර සංයෝජනයෙන්ද කවියේ ශබ්ද රසය කුළුගැන්වීමට කතු හිමියන් ප්‍රයාස දරා ඇත්තේය.

තවත් අවස්ථාවක මෛත්‍රී හාහාමායන් ස්වභාවික පරිසරයේ අතිශය දැකුම්කළු බව වර්ණනයට හසු කරගත්තේ මෙලෙසිනි.

" කුළින් කුළම සිහිලඹ වැහෙන   කඳුරැය
දොළින් දොළම කල්යල් කරන   කුඹුරැය
පළින් පළම තල්පොල් ගෙවතු   මැදුරැය
තළින් තළම පුල් පියුම් පුල   පඬෙරැය "

කන්දක් කන්දක් පාසා ම සිතල ජලය ගලා හැලෙයි. දොළක් දොළක් පාසා ම යල මහ දෙකන්නයේ අස්වද්දන කුඹුරැය. තැන් තැන් වල තල් පොල් ගස් වලින් පිරි මිදුල් සහිත මැදුරැය. විලක් විලක් පාසාම විකසිත වූ නෙළුම්, මානෙල් හා සුදු නෙළුම් ය. මේ ලෙසින් විරාජමාන වන කැරගල ගම් පියසෙහි හරිත වර්ණ වටපිටාව, සශ්‍රීක බව, සුවදායී බව ආදී ගුණ සමුදායක් එක්වත්ව කැටි කොට දැක්වීමට කවියා දැක්වූ කුසලතාව අගනේය. එදා කැරගල ගම් පියස සොබාදහමට ගරු කරන රමණීය පෙදෙසක් බව ඒත්තු ගැන්වීමට කතු හිමියන් යොදාගත් පද සංයෝජනය ඉවහල් වේ. තුන් තැනක එළිවැට ආරක්ෂා කිරීම මගින් මෙන්ම කුළින් කුළම, දොළින් දොළම ආදී අනුප්‍රාසාත්මක වදන් භාවිතයෙන් ශබ්ද රසය තීව්‍ර කර ගැනීමට කතු හිමියන්ට හැකිව තිබේ.

" පැසෙයි නිබඳ සුවඳැල් කෙත්වත්   අවට
ඇසෙයි ළමා වසු පැටියන් හඬ   දුරට
දිසෙයි වෙහෙර විහි සුර විමනක්   ලෙසට
රසෙයි අමා රසමය ඒ පියස   දුට "

මේ පද්‍යය මගින් ද අපට පසක් වන්නේ මුලින් සහ අගින් එළිවැට ආරක්ෂා කර

ගැනීමෙන් කවියේ ශබ්ද රසයට මෙන්ම අර්ථ රසයට ද ආලෝකයක් ලැබී ඇති බවයි. පැසෙයි, ඇසෙයි, දිසෙයි, රසෙයි යන මුල් වදන් මාලාව කවියේ අර්ථය උද්දීපනය කරන්ට සමත් ය. සහලින් ස්වයංපෝෂිත කැරගල ගම්මානයේ බැලූ බැලූ අත පුවඳැල් හම් වී වර්ගය පැසී රන්වන් කරල් හැමී ගත් කෙත් යායවල් ය. මඩ ගොවිතැනේ මෙන්ම ගොඩ ගොවිතැනේද යෙදෙන ගොවියන්ගේ හිතවතා වන කිරි ගව පාලනය ද මේ ගම් පියසෙහි සරුවට කෙරෙන බව දෙවන පද්‍ය පාධයෙන් දැක්වෙන්නේ තුඩා වසු පැටවුන්ගේ හඬ දුරට ඇසෙන බව පැවසීමෙනි. මෙලෙස ව්‍යංගාර්ථවත්ව කවියා පවසන්නේ ගම් පියසේ සමෘද්ධිමත් බවයි. බෞද්ධාගමික හැඩහුරුකමක් මේ ගම් පියසට ලැබී ඇති බව කවියා දක්වන්නේ ගම මධ්‍යයේ පිහිටි විහාරය සුර විමානයක් ලෙසට දිස්වෙන බව දැක්වීමෙනි.

රස නිෂ්පත්තියට හේතු වන සරල පද සංයෝජනයත් අවස්ථාවෝචිතව යෙදූ ව්‍යංගාර්ථවත් යෙදුම්, උපමා ආදිය සැටකොට ගත් පද සංඝටනයත් කවියාගේ වර්ණනා චාතුර්යය විශද කරයි. මධුර මනෝහර නාද රටා මවමින් ද අර්ථ සාරයෙන් පුපෝෂණය කරමින් ද කතුවරයාණන් හංස සන්දේශයෙහි කැරගල ගම් පියස වර්ණනයට හසුකරන්නේ සිය ප්‍රතිභාපූර්ණ කවිත්වය අවධි කරවමිනි.

02. ගම හා පන්සල අතර ඇති අන්තර් සම්බන්ධතාව හංස සන්දේශයෙහි නියමිත පද්‍ය ඇසුරින් විමසන්න.

කෝට්ටේ සාහිත්‍ය අවධියේ විසූ විදාගම මෛත්‍රී හිමිපාණන් විසින් රචිත හංස සන්දේශය සන්දේශ සාහිත්‍යාවලියේ මාහැඟි නිර්මාණයකි. හංසයකු දූත කාර්යයේ යොදවා කැරගල වනරතන හිමියන් වෙතින් සවැනි පැරකුම්බා රජුට ආශිර්වාද පැතීම මෙම සන්දේශයේ නිමිත්ත වශයෙන් සැලකේ. වැනුම් රැසකින් සමන්විත හංසයෙහි ගමන් මාර්ගය ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ සිට කැරගල දක්වා ය. කැරගල ගමෙහි ආර්ථික, සමාජයීය හා ආගමික ආදී සියලු පැතිකඩවල් සිය කවි මගින් වර්ණනයට හසු කරන්නට මෛත්‍රී හිමියන් සමත් වී ඇත. මෙහිදී විමසීමට බඳුන් කෙරෙනුයේ උන්වහන්සේගේ කාව්‍යයට ගෝචර වූ කැරගල ගම හා පන්සල අතර තිබූ නොබිඳෙන සබඳතාවයයි.

" පැසෙයි නිබඳ සුවඳැල් කෙත්වත් අවට
ඇසෙයි ළමා වසුපැටියන් හඬ දුරට
දිසෙයි වෙහෙර එහි සුර විමනක් ලෙසට
රසෙයි අමා රසමය ඒ පියස දුට "

සන්දේශයත් රැගෙන කැරගල ගම් පියස වෙත පැමිණෙන හංසයා දකින නෙතට සුවදායී ය. ගොවිතැන ජීවනෝපාය කරගත් ගම්වාසීන්ගේ දෑතේ වීරියෙන් සරුසාරව දිලෙන කෙත්වතු ද හවභෝග සරු කිරීමට නොමඳ සහයක් ලබාදෙන ගව සම්පතත් දකින දූතයා ගමෙහි සශ්‍රීකත්වය අත් දකියි. තෙවන පද්‍ය පාඨයෙන් අපට ගම්‍යමාන කරන්නේ කැරගල ගම් පියස මධ්‍යයේ දිව්‍ය විමානයක් සේ වැජඹෙන කැරගල ගම් පියස මධ්‍යයේ දිව්‍ය විමානයක් සේ වැජඹෙන කැරගල පන්සලේ අසිරියයි. අතා අතීතයේ තිබූ ගමයි - පන්සලයි, වැවයි - දාගැබයි යන සංකල්පයට මුල්තැන දෙමින් ඉදි වී ඇති කැරගල වෙහෙර දුටු දුටුවන්ගේ නෙත් සිත් අමන්දානන්දයට පත්කරන අමෘත රසයක් මෙනැ'යි කවියා පවසන්නේ දැඩි හස්තාදරයෙනි.

" නිබඳ පැසි පල ලම දෙන මිහිර'ඹය
සුවඳ විහිද සිටි වලිකුන් සැන් රඹය
නොමඳ තැතින් තැන වලුබර වනරඹය
විමැද වෙහෙර දිළි දුරලන සසරබය "

පන්සල් බිම පින්බරය, ශාන්තය. සිත නිවෙන සුළුය. කැරගල වෙහෙර පිහිටි බිම් කඩ ද විශේෂ. නොකැළැල් සොබාසිරි අසිරි මැද විරාජමානව වැඩ වෙසෙන විහාරස්ථානය අති පූජනීය ය. නිරන්තරයේ පැසුණු ඉදුණු මිහිරි වල්ලෙන අඹගෙඩි ඇති වලු බර වූ වන කෙසෙල් වලින් සමලංකෘත වූ පන්සල් පරිශ්‍රය මධ්‍යයේ සංසාර බිය දුරු කරවන විහාරස්ථානය බබළන බව කවියා පවසයි. බෞද්ධ ආගමික ගුණ සුවඳ මැද ජීවනෝපාය සරිකර ගන්නා ජනතාවගේ මෝහාන්ධකාරය දුරු කරලන්නේ ගමේ විහාරස්ථානයයි. සසර බිය දුරු කර ගැනීමට ගම් පන්සල ඇසුරු කළ යුතුමය. කවියා මේ නොබිඳෙන සබඳතාවය කවියට නගා ඇති අයුරු අපූරුය.

" නොයෙක් තැනම පිපි මල් පිරුණු පොකුණුය
ගෙයක් සනම සැදෑහෙන් දෙවන දකුණුය
සුදක් ලෙස තිබෙයි මළු මං හැර කුණුය
සියක් අය කෙරෙති වැඳ පුද පැදකුණුය "

ඉහත දැක්වූ ලෙසම ගම් වැසියන් හා පන්සල අතර වූ සබඳතාවෙහි අංශු මාත්‍රයක් විචිත්‍රවත් ලෙස වර්ණනයට හසු කරන කවියා ස්වාධීන කවියකුගේ ලක්ෂණ ප්‍රකට කරයි. කවියා අතිශයෝක්තියෙන් හෝ අනුකරණයෙන් තොරව ස්වාභාවික රීතිය ගුරු කරගෙන කාව්‍යකරණයේ නියුතු අයුරක් අපට දිස්වේ. සැබෑ ගැමි දිවියේ ස්වරූපය විහිවිද දැක කවිකම් කළ කිවියාණෝ බෞද්ධ ගැමි පරිසරයේ හැඩහුරුකම පුහු ආරෝපයන්ගෙන් තොරව ප්‍රතියමාන කරති. වර්තමානයේ

වුවද පන්සලක මිදුල් මං මාවත් වල ස්වරූපය හා අවට පරිසරයේ ඇති ශාන්ත බව, එදා කැරගල විහාරයේ පැවති අයුරු කවියා වාග් චිත්‍රයට නගා ඇත්තේ ඉහත ආකාරයටය.

හාත්පස පරිසරයේ දිදුලන පහන් වැඩක් බඳු වූ කැරගල විහාරස්ථානය දර්ශනීයත්වයෙන් අනූන සැදැහැවතුන්ගේ අප්‍රමාණ ගෞරවාදරයට පාත්‍ර වූ පුණ්‍ය භූමියක් බැව් කව් පෙළ අධ්‍යයනයෙන් අපට විශද වේ. මෙසේ ගමයි - පන්සලයි අතර ඇති සබඳතාව හෙළි දරවු කිරීමට හංස සන්දේශ කවියා පෑ චතුරතාව අගය කළ මනාය.

03. සැප සම්පතින් ආඪ්‍ය ඉපැරණි ගමක තොරතුරු හංස සන්දේශයෙහි ඉදිරිපත් කර ඇති ආකාරය නියමිත පද්‍ය පන්තිය ඇසුරින් විමසන්න.

කෝට්ටේ සිරි පැරකුම්බා රජුට සෙත් පතා දිගාසිරි ලබාදෙන මෙන් දෙවියන් යදින ලෙස කැරගල වනරතන හිමියන් වෙත යැවෙන සන්දේශය හංස සන්දේශයයි. පණිවිඩය ගෙනයනු ලබන්නේ හංසයෙකි. සඳසේ ගමන් මාර්ගය වනුයේ ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ සිට කැරගල දක්වාය. මහානේත්‍ර ප්‍රසාද මූල විදාගම මෛත්‍රී හාහිමියන් විසින් විරචිත මෙය පදය 204 කින් සමන්විතය. වැනුම් රාශියකින් යුතු මේ සඳෙස සාහිත්‍යයේ ස්වර්ණමය යුගය ලෙස සැලකෙන කෝට්ටේ යුගය ප්‍රභාවත් කළ එක් පද්‍ය කෘතියකි. දූතයා ලවා ප්‍රාදේශීය ස්ථාන වර්ණනයේ දී දේශීයත්වයට, සොබා අසිරියට මුල්තැන දෙමින් කව් කරන්නට හංස කවියා සමත් වෙයි.

"   සාර පලය අඹ දඹ රඹ ද   වල්පිට
    මීර ජලය ඇළ දොළ කඳු පිටින්   බට
    නැර ලොලය වඩවන දුටු දනන්   හට
    කැරගලය වැජඹෙයි මේ ලෙසින්   සිට"

හංස කවියා කැරගල ගම්පියස තත්වාකාරයෙන් වර්ණනා කළේ මෙසේය. හාත්පස පරිසරයේ ජීවය ග්‍රහණය කරගත් කතු හිමියන් කිසිදු උපමා රූපකයක සහය නොපතා ස්වභාවෝක්තිය තීව්‍ර වන අයුරින් සිය නිර්මාණය විචිත්‍රව ඉදිරිපත් කරයි. කැරගල ගම්පියස අවට පරිසරය වන ගොමු වලින් අලංකෘතය. මේ වනගොමුවෙහි අඹ, ජම්බු, කෙසෙල් ආදී නොයෙක් පළතුරුය. ඉතා මිහිරි වූ මේ ඵල ගුණදායකය. කැරගල වැසියන් භුක්ති වින්දේ මෙවන් හැඩුම් පලතුරුය. දුටු දුටුවන්ගේ නෙත් අමන්දානන්දයට පත් කරවන්නට සමත් ස්වාභාවික පරිසරයේ චමත්කාරය කවියා අපට ද වින්දනු ගන්වයි.

"   කුළින් කුළම සිහිල්'බ වැගෙන   කඳුරුය
    දොළින් දොළම කල්යල් කරන   කුඹුරුය
    පළින් පළම තල්පොල් ගෙවතු   මැදුරුය
    තලින් තළම පුල් පියුම්'පුල   පඬෙරුය"

මේ කවියෙන් ද පූර්වෝක්ත කවියේ දී මෙන්ම කැරගල ගම් පියසේ ස්වයංපෝෂිත බව යථානුරූපීව ඉදිරිපත් කිරීමට කවියා පෙළඹී තිබේ. කඳු මුදුනක් මුදුනක් පාසාම ගලා හැලෙන දියදහරා කැරගල පියසේ සුලභ දසුනකි. ගම මැදින් ගලායන දිය දහරාවන්ගේ ජලයෙන් යල මහ දෙකන්නයම අස්වද්දන සාරවත් කුඹුරුය. තවද තල්, පොල් ආදිය ගැවසී ගත් මිදුල් සහිත විසල් මැදුරු ගම පුරා විසිර පවතී. තඩාගයක් තඩාගයක් පාසා නෙළුම්, මානෙල්, සුදු නෙළුම් මල් පිරී ඇත්තේය. ධාර්මිකව ධනය උපයා ජීවායින් දානමාන පින්කම් ආදියද සිදු කරමින් දෙලොව යහපත උදෙසා වැඩ සිද්ධ කරගන්නා කැරගල වැසියන්ගේ ස්වභාවය ද කතු හිමියන් නිරූපණය කළ ආකාරය ප්‍රශස්තය. කුණු කසළ අපද්‍රව්‍ය වලින් කිළිටි නොවූ පරිසරයකින් ද දූෂිත නොවූ මනසකින් හෙබි මිනිසුන් ද දිවගෙවූ කැරගල ගම්මානය ලක්දිව ඉපැරණි ගම්මානයකට කදිම නිදසුනකි.

"   පැසෙයි නිබඳ සුවඳැල් කෙත්වත්   අවට
    ඇසෙයි අමා වසු පැටියන් නද   දුරට
    දිසෙයි වෙහෙර විහි සුර විමනක්   ලෙසට
    රසෙයි අමා රසමය ඒ පියස   දුට"

ඉපැරණි ගමක ජීවත් වූ ගම් වැසියා ධනින් කිරෙන් ආඪ්‍යව, ස්වයංපෝෂිත පාරාදීසයක් බඳු ගම්මානයේ සරල දිවපෙවෙතක් ගත කරයි. ගැමියාට ආගමික සිසිල ලබාදෙන ආධ්‍යාත්මික සංකේතය ගම මැද දිදුලන කැරගල විහාරයයි. මෙම විහාරය සුර විමනක් ලෙසින් කවියා මවා පායි. දුටු දුටුවන්ගේ සිත් සතන් තුටු කරන, සිත් සතන් සනහන, මෝහාන්ධකාරය දුරලන කැරගල විහාරය ගමේ ඇති පූජනීය ස්ථානීයම ස්ථානය යි.

මේ ආකාරයෙන් සරල ආර්ථික ජීවන රටාවකින් සුපෝෂිත වූ ගැමි ජනතාවගේ තොරතුරුත්, කෑරගල විහාරය කේන්ද්‍ර කරගත් සදාචාරාත්මක දිවිපැවැත්මක් ඉසුරුබර ගමක ගති සොබාවත් අපූරු ආකාරයට ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමට කතු හිමියෝ සමත් වූහ.

මෙම ලිපියේ
අයිතිය මුල්
කතෘ සතුය...